

Дисертація на правах рукопису

Роботу виконано в Тернопільському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, м. Тернопіль

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
Сохацька Олена Миколаївна,
Тернопільський національний економічний університет
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України,
завідувач кафедри міжнародного менеджменту та
маркетингу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент,
Заблоцька Ріта Олександрівна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України,
доцент кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин

кандидат економічних наук,
Непрядка Наталія Василівна,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Захист відбудеться “17” лютого 2012 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.01 Тернопільського національного економічного університету Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий “16” січня 2012 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук,
доцент

О. П. Дудкіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах глобальної нестабільності трансформаційні процеси на світовому ринку фінансових послуг відбуваються нерівномірно та призводять до непередбачуваних наслідків. Поглиблення дисбалансів розвитку особливо відчувається у сегментах банківських та страхових послуг, обсяги яких в цілому у світі не відновилися після кризи 2008-2009 років, натомість продовжується різке зростання послуг у сегменті деривативів. Події наступних кількох років, а саме розгортання масштабної боргової кризи державних фінансів США та країн Євросоюзу, довели системний характер суперечностей розвитку фінансової сфери загалом та світового ринку фінансових послуг зокрема.

При наростанні процесів глобалізації кордони національних ринків фінансових послуг втрачають свою значимість, посилюється інтеграція цих ринків, підвищується рівень конкуренції та лібералізації через використання нових технологій та інновацій, що сприяють трансформації попиту та пропозиції. Регулювання цих трансформацій на рівні національних економік стає неможливим без запровадження нового світового фінансового порядку, який має передбачати наявність узгоджених дій на наддержавному рівні. Вищевказане підтверджує актуальність теми та її важливість для сучасного етапу розвитку світового ринку фінансових послуг.

Цю проблематику активно досліджують лауреати Нобелівської премії Дж. Акерлоф, П. Кругман, Дж. Стігліц, М. Спенс, всесвітньо відомі вчені-економісти Н. Рубіні, Дж. Ліпські, Г. Камінські, М. Кор, Ф. Мишкін, авторитетні російські економісти М. Хазін, П. Щедровицький, М. Ділягін, О. Кудрін, вітчизняні дослідники – В. Базилевич, О. Барановський, З. Васильченко, О. Вовчак, В. Геєць, В. Гончаренко, А. Гальчинський, Л. Горбач, В. Грушко, О. Данілов, О. Дзюблюк, Р. Заблоцька, В. Зимовець, Ю. Коваленко, В. Корнеєв, З. Луцишин, І. Луніна, Д. Лук'яненко, І. Лютий, А. Мельник, Ю. Мельник, В. Міщенко, С. Науменкова, Н. Непрядкіна, О. Опалов, С. Осадець, С. Реверчук, О. Сохацька, Є. Савельєв, М. Савлук, А. Філіпенко, В. Ходаківська, С. Юрій та інші.

Відаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних учених із проблем функціонування світового ринку фінансових послуг, необхідно зазначити, що деякі питання досі не вирішені або залишаються дискусійними. Поза увагою вчених залишилися дослідження трансформаційних процесів світового ринку фінансових послуг та якісної оцінки цих трансформацій. Досі не вироблено системного підходу до формування стратегічних пріоритетів розвитку вітчизняного ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності. Необхідність вирішення зазначених проблем зумовила вибір теми дисертаційної роботи, постановки завдань та пошук шляхів їх вирішення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Тернопільського національного економічного університету в межах теми «Трансформація міжнародної інвестиційної діяльності в умовах глобальної фінансової кризи» (державний реєстраційний номер 0109U002961), зокрема автором написано розділ «Трансформація ринку фінансових послуг в умовах кризи глобального капіталізму».

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є теоретичне обґрунтування процесів трансформації світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності та вироблення на цій основі стратегічних пріоритетів розвитку ефективного ринку фінансових послуг в Україні.

Досягнення мети роботи зумовило необхідність окреслення та виконання наступних завдань:

- дослідження теоретичних засад функціонування світового ринку фінансових послуг з метою уточнення категорійного апарату та конкретизації інституційної структури цього ринку;
- розкриття сутності впливу глобальної нестабільності на процеси трансформації світового ринку фінансових послуг;
- здійснення оцінки динаміки розвитку світового ринку фінансових послуг з метою визначення його кількісних параметрів;

- ідентифікації структурних трансформацій світового ринку фінансових послуг для встановлення їх сили і глибини для отримання загальної оцінки швидкості структурних змін та порівняльної динаміки на різних сегментах;
- аналізу просторової нерівномірності трансформаційних процесів, що відбуваються на світовому ринку фінансових послуг з метою виявлення часових рамок настання глобальної нестабільності;
- обґрунтування передумов формування ефективного ринку фінансових послуг в Україні;
- визначення актуальних інституційних, організаційних та нормативних змін, що потрібні Україні для формування клієнтської бази для постачальників фінансових послуг на власній території;
- окреслення стратегічних пріоритетів розвитку ринку фінансових послуг в Україні в контексті його інтеграції у нестабільний світовий фінансовий простір.

Об'єктом дослідження є процеси трансформації світового ринку фінансових послуг.

Предмет дослідження – теоретичні і прикладні аспекти трансформації світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності.

Методи дослідження. У процесі дослідження була використана система загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема: системний підхід, аналіз, синтез, метод історизму – для дослідження концептуальних основ функціонування світового ринку фінансових послуг та визначення ролі глобальної нестабільності у процесах його трансформації; описові статистичні методи і методи структурно-динамічного аналізу – для ідентифікації структурних трансформацій світового ринку фінансових послуг; методи інтерполяції, апроксимації та дослідження динамічних рядів, регресійного моделювання для аналізу динаміки розвитку світового ринку фінансових послуг та аналізу динаміки зовнішньоторговельних операцій України щодо фінансових послуг; кластерного агломеративного аналізу для оцінки просторової нерівномірності динаміки світового ринку фінансових послуг; структурного синтезу та системного аналізу для розроблення пропозицій щодо формування передумов для розвитку ефективного ринку фінансових послуг в Україні.

Інформаційною базою дослідження слугували фундаментальні праці зарубіжних і вітчизняних учених, фахові періодичні видання, міжнародні та вітчизняні законодавчі й нормативні акти у фінансовій сфері, офіційні документи ООН, МВФ, Світового Банку, Банку міжнародних розрахунків, СОТ, Державної служби статистики України, Державного комітету з регулювання ринків фінансових послуг, Національного Банку України і власні розрахунки автора, здійснені засобами електронних таблиць та спеціалізованого пакета статистично-економетричного аналізу SPSS.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретичних засад трансформації світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності та формування на цій основі стратегічних пріоритетів розвитку ефективного ринку фінансових послуг в Україні в контексті його інтеграції у нестабільний світовий фінансовий простір.

Основні результати, що відображають наукову новизну дослідження, полягають у наступному:

вперше:

- розроблено систему оцінювання трансформаційних процесів на світовому ринку фінансових послуг, в якій в якості бази оцінки застосовуються показники структурно-динамічного аналізу, доповнені методами дослідження трендів часових рядів, що дозволяє визначати глибину та швидкість структурних трансформацій за його географічними сегментами, виявляти пропорції і тенденції формування сегментів, орієнтованих на експорт та імпорт послуг та джерела імпульсів їх зростання;
- запропоновано просторове сегментування світового ринку фінансових послуг за критерієм подібності динаміки його розвитку стосовно таких ознак, як середньорічна зміна частки експорту фінансових послуг у сукупному експорті послуг країни та середньорічна зміна частки імпорту фінансових послуг у сукупному імпорті послуг країни, що, в свою чергу, дає можливість отримати

«карту» світового ринку за ступенем стабільності й змінності часток експорту та імпорту фінансових послуг;

удосконалено:

- обґрунтування передумов та стратегічних пріоритетів формування ефективного ринку фінансових послуг в Україні через ідентифікацію необхідних інституційних, організаційних та нормативних змін, необхідних для його інтеграції у глобальний нестабільний фінансовий простір, з одного боку, і створення платоспроможної клієнтської бази, зокрема потужного інвестиційного сегменту, для постачальників фінансових послуг – з іншого, та подальшого розвитку адекватної сучасним реаліям системи державного регулювання вітчизняного ринку фінансових послуг;

- трактування світового ринку фінансових послуг як складної системи міжнародних економічних відносин, пов'язаної з непрямим фінансуванням ресурсних потреб суб'єктів господарювання, результатом функціонування якої є надання фінансової послуги, як особливої форми нематеріального активу, рух якого від постачальника (у т. ч. посередника) до споживача відбувається за допомогою інформаційно-комунікативної мережі взаємного зв'язку, що на відміну від існуючих трактувань, дає змогу чітко визначити структурні сегменти цього ринку;

отримали подальшого розвитку:

- оцінювання нерівномірності просторової трансформації ринку фінансових послуг, зокрема визначено вісім інтервалів зростання та сповільнення темпів розвитку його географічних сегментів за період з 1982 по 2011 роки та виявлено часові рамки настання глобальної нестабільності (2002-2011 роки), що характеризується значними відхиленнями абсолютних прискорень динаміки експорту та імпорту;

- визначення впливу глобальної нестабільності на процеси трансформації світового ринку фінансових послуг, що нині проявляється через: посилення інформатизації; послаблення державного регулювання; зменшення прозорості трансакцій; зловживання фінансових інститутів при використанні фінансових послуг; різким зростанням ринків у країнах Азії.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані органами законодавчої і виконавчої влади у виробленні і реалізації політики формування ефективно діючого вітчизняного ринку фінансових послуг в умовах глобальної економічної нестабільності. Основні висновки й результати дослідження впроваджені у практичну діяльність департаменту фінансово-кредитної політики Міністерства аграрної політики та продовольства України (довідка № 37-12-15/18541 від 02.12.2011 р.), а також Головного управління економіки Вінницької обласної державної адміністрації (довідка № 2644/03 від 31.06.2011 р.), Головного управління з питань туризму, євроінтеграції, зовнішніх зв'язків та інвестицій Івано-Франківської обласної державної адміністрації (довідка № 976/07-21/45 від 05.09.2011 р.), Управління зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності Тернопільської обласної державної адміністрації (довідка № 321-4/01-10-1 від 24.06.2011 р.), ТОВ «Фондова компанія «Кліринговий дім» (довідка № 3618/04 від 08.10.2010 р.). Матеріали та висновки дисертації використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету при викладанні дисциплін «Оціночна діяльність, злиття і поглинання», «Міжнародне інвестування», «Основи зовнішньоекономічної діяльності» (довідка № 126-41/1830 від 02.09.2011 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, наведені в дисертації, автор отримав особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використані лише ті положення, що є результатом власної роботи автора.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і наукові результати доповідалися й обговорювалися на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях та семінарах, зокрема: «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (Тернопіль, 2009-2011 рр.); «Україна в системі міжнародної економіки» (Тернопіль, 2010 р.); «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (Тернопіль, 2009-2011 рр.); «Формування нового світового економічного порядку» (Тернопіль, 2009 р.); «Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні

проблеми розвитку України в постстабілізаційний період» (Тернопіль, 2009-2010 рр.); «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики» (Львів, 2010 р.); «Сучасні напрямки теоретичних і практичних досліджень» (Одеса, 2010 р.); «Сучасні проблеми глобальних процесів у світовій економіці» (Київ, 2010 р.); «Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність» (Київ, 2010 р.); «Економічні процеси глобалізації у кризовий і посткризовий періоди в Україні» (Київ, 2011 р.); «Образование и наука» (Болгарія, Софія, 2010 р.); «Научная мысль информационного века» (Польща, Пшемишль, 2010 р.); «Наука и образование» (Чехія, Прага, 2010 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 24 наукові праці загальним обсягом 6,45 д. а., з них: 7 статей у провідних наукових фахових виданнях (обсягом 3,7 д. а., з яких автору особисто належить 3,4 д. а.), 1 стаття – у закордонному виданні, 16 публікацій в інших наукових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 238 найменувань на 23 сторінках, 10 додатків на 44 сторінках. Повний обсяг роботи становить 254 сторінки, із них 186 сторінок основного тексту, що містить 20 таблиць на 13 сторінках та 45 рисунків на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «**Теоретичні засади трансформації світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності**» досліджено теоретичні засади функціонування світового ринку фінансових послуг, конкретизовано інституційну структуру цього ринку, визначено вплив глобальної нестабільності на процеси трансформації цього ринку.

В роботі систематизовано категорійний апарат дослідження світового ринку фінансових послуг. Зокрема, таку категорію ринку, як «послуга», розглянуто як нематеріальний актив, зміну в стані інституціональної одиниці в результаті дій і на основі взаємної згоди з іншою інституціональною одиницею, виробництво та реалізація якого не може відокремлюватися одне від одного, до суттєвих характеристик якого належить неспроможність до накопичення і нагромадження. При цьому підкреслено, що поняття послуга згідно вітчизняного законодавства ідентифікується з поняттям діяльність, а фінансова послуга з поняттям операція з фінансовими активами. Таке трактування фінансової послуги не прослідковується у вітчизняному Класифікаторі видів діяльності (КВЕД), де більшість видів фінансових послуг подано у секції J «фінансова діяльність». Автором пропонується внести зміни до профільного законодавчого акту, щодо досягнення відповідності із іншими законами та нормативними актами. Фінансова послуга є ширшим поняттям, ніж фінансова операція, оскільки у більшості випадків включає комплекс фінансових операцій. В процесі інформатизації світового ринку відбувається трансформація економічного змісту фінансових послуг, зокрема їх знеособлення при виконанні через мережу операцій фінансового обслуговування суб'єктів ринку. Удосконалення вітчизняного законодавства стосовно трактування сутності фінансових послуг пропонується здійснювати, орієнтуючись на виконану в роботі порівняльну таблицю трактування фінансових послуг такими міжнародними організаціями як МВФ, СОТ, ЮНКТАД, ООН.

Поняття «світовий ринок фінансових послуг» є надзвичайно широким, оскільки охоплює не лише фінансові відносини, а відносини власності та їх перерозподіл. На основі узагальнення різних наукових поглядів, запропоновано розуміти світовий ринок фінансових послуг як складну систему міжнародних економічних відносин, пов'язану з непрямим фінансуванням ресурсних потреб суб'єктів господарювання через сферу фінансового посередництва, результатом функціонування якої є надання фінансової послуги, як особливої форми нематеріального активу, рух якого від постачальника (у т.ч. посередника) до споживача відбувається за допомогою інформаційно-комунікативної мережі взаємного зв'язку, що на відміну від існуючих трактувань, дає змогу чітко визначити структурні сегменти цього ринку.

На світовому ринку фінансових послуг постійно відбуваються процеси акумуляції, ефективного розподілу та перерозподілу вільних фінансових ресурсів із метою отримання найвищої дохідності. Передача фінансових ресурсів від одних суб'єктів ринку до інших відбувається через використання різних фінансових інструментів, що для інвесторів є

фінансовими активами. Із погляду інституційного підходу, світовий ринок фінансових послуг є цілісною системою, що об'єднує інститути, організації та індивіди із складною системою взаємозв'язків.

Автором поділяється точка зору багатьох дослідників щодо визначення поняття глобальної нестабільності світової економіки як такого стану світогосподарської системи, що характеризується незбалансованістю, неоднорідністю та різновекторністю, як окремих процесів так і змін системи в цілому. Узагальнюючи наукові доробки, запропоновано під трансформацією світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності розуміти зміну напрямів фінансових потоків на географічних сегментах, їх інтенсивності, що виражена у вартісному вимірнику – обсягах експорту та імпорту. Чинники глобальної нестабільності, які впливають на трансформацію світового ринку фінансових послуг, показано на рис. 1.

Рис. 1. Система чинників глобальної нестабільності

Трансформаційні процеси на світовому ринку фінансових послуг відбуваються нерівномірно та призводять до непередбачуваних наслідків. Події наступних кількох років, а саме розгортання масштабної боргової кризи державних фінансів США та країн Євросоюзу, довели системний характер суперечностей розвитку фінансової сфери загалом та світового ринку фінансових послуг зокрема.

У розділі 2 «Трансформації світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності» проведено аналіз розвитку світового ринку фінансових послуг, оцінено трансформації цього ринку за географічними сегментами, виявлено просторову нерівномірність його динаміки у нестабільному фінансовому середовищі.

Аналіз показав, що глобальна нестабільність суттєво впливає на розвиток світового ринку фінансових послуг, зокрема, призводить до структурних трансформацій останнього. На основі використання статистичних даних СОТ, розраховані динамічні ряди для світового експорту та імпорту фінансових послуг за період 1980-2010 рр., з виділенням географічних сегментів. На рисунку 2 показано динаміку абсолютних приростів світового ринку фінансових послуг в цілому та за географічними сегментами зокрема.

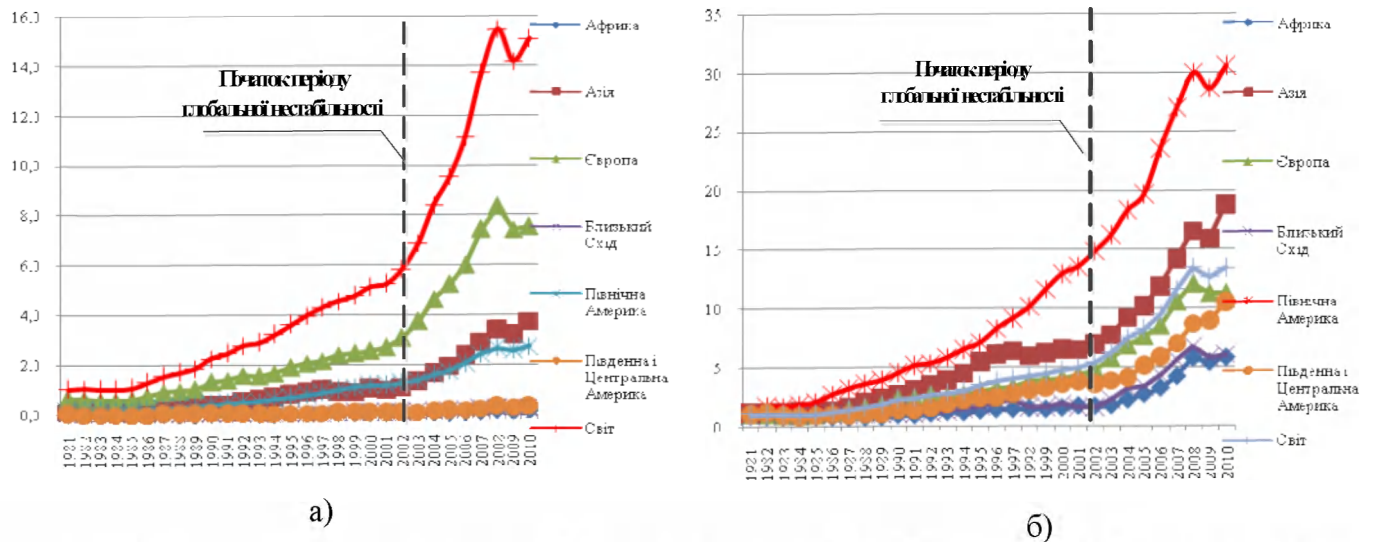

Рис. 3. Базисні темпи зростання світового експорту (а) та імпорту (б) фінансових послуг (разів, база – 1980 р.)

В Європі спостерігалися випереджальні темпи зростання експорту фінансових послуг. Стосовно імпорту фінансових послуг встановлено, що найбільші базові темпи зростання протягом 1980-2010 рр. демонструвала Північна Америка, при цьому стрімке прискорення тут спостерігалось ще з 1992 р., а в 2005 р. воно ще на порядок збільшилося.

Азія протягом досліджуваного періоду мала вищі базові темпи зростання імпорту фінансових послуг від темпу зростання світового імпорту фінансових послуг. У таких географічних сегментах світового ринку фінансових послуг, як Південна і Центральна Америка, Близький Схід, Європа, Африка темпи зростання імпорту були нижчими, ніж у світі загалом. Здійснено експоненційну апроксимацію динаміки експорту та імпорту послуг на всіх географічних сегментах світового ринку та ідентифіковані трендові рівняння зазначеної динаміки.

Встановлено, що якість динаміки всіх досліджуваних експортно-імпортних потоків фінансових послуг суттєво відрізняється між собою (зокрема, розмах варіації, стандартне відхилення). Так, найбільш волатильним серед усіх показників є експорт фінансових послуг в Європі, натомість імпорт характеризується меншою волатильністю, але одночасно змінювався хаотичніше від інших сегментів. Ринок Африки, змінюється відповідно до змін світового ринку.

Запропоновано просторове сегментування світового ринку фінансових послуг за критерієм подібності динаміки його розвитку стосовно таких ознак, як середньорічна зміна частки експорту фінансових послуг у сукупному експорті послуг країни та середньорічна зміна частки імпорту фінансових послуг у сукупному імпорті послуг країни, що в свою чергу дає можливість отримати «карту» світового ринку за ступенем стабільності й змінності часток експорту та імпорту фінансових послуг.

Обчислені значення коефіцієнтів асиметрії та ексцесу підтверджують асиметричність динаміки ринку в цілому і кожного сегмента зокрема. Доведено, що в цілому загальна системна динаміка світового ринку фінансових послуг і його структурних компонентів (географічних сегментів) є трендостійкою і характеризується комплексною, асиметричною, волатильною структурою внутрішньої динаміки з різними траєкторіями розвитку.

Визначено структурні показники складових світового ринку фінансових послуг за експортом і за імпортом стосовно до показника, що відображає загальний обсяг світового експорту та імпорту фінансових послуг. Встановлено, що кожен із географічних сегментів світового ринку фінансових послуг характеризується циклічною динамікою зміни питомої ваги в сукупному обсязі світового експорту фінансових послуг протягом 1980-2010 рр., причому лише Європа мала постійну від'ємну зміну своєї частки у сукупному експорті. Щодо імпорту, то постійні від'ємні базові зміни були характерними для таких географічних сегментів, як Африка, Близький Схід, Європа, Південна і Центральна Америка. І лише Північна Америка й Азія мали постійне збільшення часток протягом 1980-2010 рр. у сукупному світовому імпорті фінансових послуг. Цей

аналіз підтвердив той факт, що основні імпортні потоки фінансових послуг протягом досліджуваного періоду були орієнтовані на Азію та Північну Америку.

Виявлено, що у динаміці світового експорту послуг протягом 1980–2010 рр. було шість років сповільнення, причому в 2009 р. – найбільше абсолютне сповільнення, а з 2002 р. до 2004 р. прискорення було нульовим (динаміка постійна). Вісім періодів протягом 1980-2010 рр. були характерні абсолютним прискоренням динаміки світового експорту фінансових послуг, у 2010 р. – найбільшим за весь досліджуваний період. Подібна ситуація притаманна і імпорту фінансових послуг (рис. 4).

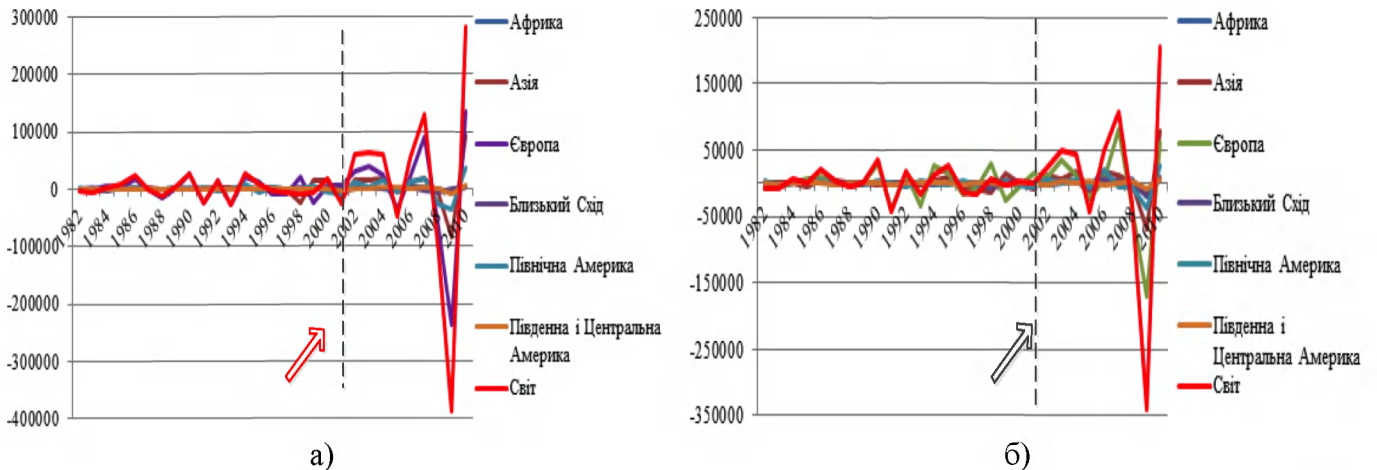

Рис. 4. Абсолютне прискорення динаміки експорту (а) та імпорту (б) фінансових послуг

Обґрунтовано нерівномірності просторової трансформації ринку фінансових послуг, зокрема визначено вісім інтервалів зростання та сповільнення темпів розвитку його географічних сегментів за період з 1982 по 2011 роки та виявлено часові рамки настання глобальної нестабільності (2002-2011 роки), що характеризується значними відхиленнями абсолютних прискорень динаміки експорту та імпорту.

Встановлено, що поточні темпи структурних трансформацій імпорту були однаковими протягом досліджуваного періоду, але базові темпи структурних трансформацій коливалися у межах від 39% до 84%; це свідчить про наявність імпульсів, що надавали поштовх у процесі трансформації структури. Цілковитий інший характер динаміки структурних трансформацій спостерігається за експортом, зокрема показник базових темпів структурних трансформацій за експортом менш волатильний, ніж за імпортом. Це свідчить про те, що імпорту фінансових послуг змінював свою географічну структуру хаотичніше та більшими темпами, що можна пояснити зростанням внутрішніх секторів фінансових послуг у середині географічних сегментів і орієнтацією країн світу на міжнародні ринки фінансових послуг.

Структура імпорту послуг протягом досліджуваного періоду була більш нестабільною, ніж структура експорту, це може свідчити про те, що в країнах світу зростав попит на фінансові послуги, котрі надають на світовому ринку, а не лише у середині країни.

Для виявлення груп країн зі схожою динамікою змін часток експорту та імпорту в роботі використано агломеративний метод кластерного аналізу з Евклідовою метрикою стосовно двох ознак: середньорічна зміни частки експорту фінансових послуг у сукупному експорті послуг країни (ЗЕЧ) та середньорічна зміни частки імпорту фінансових послуг у сукупному імпорті послуг країни (ЗІЧ). В результаті аналізу отримано 6 груп країн, які в середині груп подібні між собою за характером динаміки зовнішньої торгівлі фінансовими послугами. Такий підхід дав змогу отримати просторову географічну структуру динаміки світового ринку фінансових послуг за критеріями експорто- та імпорто-орієнтованості країн (рис. 5).

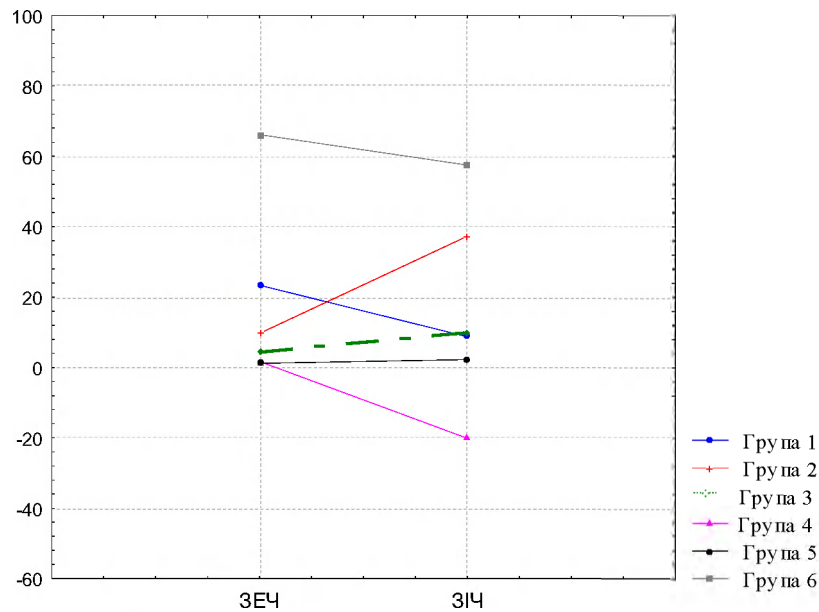

Рис. 5. Значення середніх змін часток експорту та імпорту фінансових послуг у групах країн

Засобами пакета SPSS проведено регресійний аналіз значень сальдо фінансових послуг України. Емпірично отримано нелінійне рівняння тренду сальдо фінансових послуг України на щомісячних даних із 01. 04. 1998 р. до 01. 01. 2011 р.:

$$CФП(t) = -31532 - 0,003 \times CФП_{(t-1)}^2$$

$t(50) = (-6,4848)$ $t(50) = (19,6855)$

Модель адекватна, оскільки: $R=0,94$, $R^2=0,88$; $F(1,50)=387,4$, коефіцієнт Дарбіна-Уотсона = 1,05.

Встановлено, що динаміка зміни зовнішньої торгівлі фінансовими послугами України є нелінійною монотонно спадною і більше залежною від дебету (імпорту) фінансових послуг в Україну. Зважаючи на той факт, що Україна останніми роками має від'ємну міжнародну інвестиційну позицію, спадний характер сальдо фінансових послуг зі зростаючою імпортною орієнтацією країни на світовий ринок фінансових послуг, може бути свідченням того, що Україна опинилася перед загрозою перетворення на чистого імпортера міжнародних фінансових послуг. Протягом 2004-2010 рр. Україна якісно поліпшила доступність фінансових послуг для споживачів, але збільшила боргове навантаження на ВВП.

У розділі 3 «**Стратегічні пріоритети розвитку ефективного ринку фінансових послуг України в контексті його інтеграції у нестабільний світовий фінансовий простір**» обґрунтовано передумови формування ефективного ринку фінансових послуг, визначено актуальні інституційні, організаційні та нормативні зміни, що потрібні Україні для формування клієнтської бази для постачальників фінансових послуг на власній території та окреслено стратегічні пріоритети розвитку вітчизняного ринку в умовах інтеграції його у світовий.

Визначено передумови розвитку ефективного ринку фінансових послуг. Зокрема, запропоновано формувати функціональну та об'єктну структури ринку фінансових послуг України, що дало б змогу забезпечувати ефективну взаємодію конкурентоспроможних постачальників-продавців фінансових послуг.

Обґрунтовано, що в Україні необхідно розробляти надійні механізми дистанційного надання таких фінансових послуг, як: мобільний та Інтернет-банкінг; удосконалювати технології поштового зв'язку; розширювати спектр фінансових послуг, що надають роздрібні агенти; поширювати використання платіжних карток при наданні фінансових послуг; розбудовувати структури на основі мережевого маркетингу щодо поширення доступності фінансових послуг широким верствам населення. Важливою передумовою формування цивілізованого ринку фінансових послуг є формування заходів для здійснення ризик-орієнтованого нагляду за

суб'єктами, які надають фінансові послуги. З іншого боку, швидкий розвиток економіки країни та ефективна інтеграція національного ринку фінансових послуг у їх світовий ринок залежать не тільки від спроможності відновлення активності учасників ринку в посткризові періоди і впровадження нових, ефективних комунікаційних та фінансових технологій, але й від готовності та спроможності населення використовувати ці технології. Тому актуалізовано завдання підвищення фінансової грамотності громадян України для формування ефективної структури національного ринку фінансових послуг. Ефективність функціонування національного ринку фінансових послуг безпосередньо залежить від розуміння населенням того, яким чином з вигодою для себе можна використовувати нові фінансові продукти, а це неможливо без базових знань і навиків у сфері фінансів. Вирішення такого завдання передбачає набуття нової якості управління особистими фінансами і сімейним бюджетом громадян України.

Рівень розвитку банківського сектора України істотно перевищує потенціал, що накопичили інші сектори роздрібного ринку фінансових послуг. При цьому небанківські фінансові установи активно розширюють географічну присутність в Україні та коло своїх клієнтів, гостріше за інших постачальників фінансових послуг зустрічаються з проблемою обмеженого доступу населення до фінансових послуг. Оплата комунальних послуг залишається найбільш затребуваною з боку населення фінансовою послугою, а основний обсяг платежів у даній сфері опрацьовують Ощадбанк і Укрпошта. Частка інших комерційних банків на ринку комунальних платежів не перевищує 4%. На відміну від банків та фінансових компаній, що надають клієнтам широкий спектр інтегрованих фінансових послуг, інші постачальники на ринку фінансових послуг України працюють на вузьких ринкових сегментах і надають вужчий спектр дозволених законом фінансових послуг.

Подальший розвиток ринку фінансових послуг України та його інтеграція у світовий неможливі без підвищення доступності фінансових послуг, у т. ч. міжнародних, тобто формування широкої клієнтської бази. Акцентовано, що заходи підвищення доступності фінансових послуг необхідно розробляти на основі диференційованого підходу до різних соціальних груп населення, а також урахування територіальної специфіки в рівні соціально-економічного розвитку регіонів України. На сьогодні розвиток ринку фінансових послуг України стримується також значними територіальними диспропорціями щодо забезпечення банківськими послугами окремих регіонів. Причому за цим показником Україна відстає і від багатьох інших країн. Запропоновано вирішити комплексне завдання формування фінансово дієздатної клієнтської бази для суб'єктів ринку фінансових послуг. Наголошено, що програма підвищення фінансової грамотності повинна мати конкретну структуру, а її зміст має покривати найширшу сферу відносин. Реалізацію такої програми треба проводити на платформі державно-приватного партнерства.

В роботі запропоновані уточнені стратегічні пріоритети формування ефективного ринку фінансових послуг в Україні через ідентифікацію та гармонізацію інституційних, організаційних та нормативних змін, необхідних для його інтеграції у глобальний нестабільний фінансовий простір, з одного боку, і створення платоспроможної клієнтської бази, зокрема потужного інвестиційного сегменту, для постачальників фінансових послуг – з іншого, та подальшого розвитку адекватної сучасним реаліям системи державного регулювання (рис. 6).

Рис. 6. Стратегічні пріоритети розвитку ринку фінансових послуг в Україні

Інтеграція ринку фінансових послуг України до світового ринку фінансових послуг створить не тільки нові можливості розвитку, а й – потенційні загрози, найсуттєвішими серед яких є втрата контролю над фінансовою системою і втрата можливостей підтримки розвитку стратегічно важливих галузей національної економіки. Запропоновано розробити і впровадити державні програми підтримки конкурентоспроможності вітчизняних фінансових установ. Наголошено на необхідності відпрацювання державою цілісного комплексу заходів для регулювання доступу іноземних фінансових установ на український ринок фінансових послуг, з метою ефективного використання їх інвестиційного потенціалу та мінімізації негативних наслідків від зовнішніх ризиків. Акцентовано, що режим допуску іноземного капіталу на вітчизняний ринок фінансових послуг має бути орієнтований на розширення асортименту та поліпшення якості фінансових послуг, посилення конкуренції на вітчизняному ринку фінансових послуг, забезпечення його динамічного та суверенного розвитку.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано нове розв'язання актуальної задачі обґрунтування теоретичних засад трансформації світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності та розроблені науково обґрунтовані пропозиції щодо формування в Україні ефективного ринку фінансових послуг. Проведене дослідження дало змогу сформулювати наступні висновки, зокрема:

1. Дослідження теоретичних засад функціонування світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності дозволило уточнити категорійний апарат, поняття фінансової послуги, зокрема, та світового ринку фінансових послуг загалом. Інформатизація світового фінансового ринку викликала трансформацію економічного змісту фінансових послуг, зокрема відбулося їх знеособлення при виконанні через мережу в процесі обслуговування суб'єктів ринку. Враховуючи цю обставину, в роботі запропоновано власне визначення світового ринку фінансових послуг.

2. Глобальна нестабільність світової економіки в роботі розуміється як такий стан світогосподарської системи, що характеризується незбалансованістю, неоднорідністю та різновекторністю, як окремих процесів так і змін системи в цілому. Розкриття сутності впливу глобальної нестабільності на процеси трансформації світового ринку фінансових послуг дозволило систематизувати чинники, що проявляються на глобальному, макро-, мезо- та мікрорівнях. Зокрема, на глобальному рівні це – структурні деформації попиту та пропозиції на глобальному ринку; поглиблення нерівності у розподілі доходів; підвищення ризиків роботи на всіх світових ринках; зростання кіберзлочинності; втрата довіри у міжнародних відносинах; неефективність діяльності існуючих міжнародних інституцій та системи наддержавного регулювання. На макрорівні, відповідно, це – неможливість досягнення консенсусу в рамках G8 та G20; боргові кризи у США та країнах ЄС. На мезорівні це – відсутність адекватних систем державного регулювання ринків та гармонізованих законодавчих полів у більшості країн світу. На мікрорівні – недотримання стандартів ризик-менеджменту; залежність від іноземного капіталу більшості фінансових установ у менш розвинених країнах.

3. Доведено, що глобальна нестабільність суттєво впливає на структурні трансформації світового ринку фінансових послуг, оскільки спостерігається асиметричність динаміки ринку в цілому і кожного сегмента зокрема. Виділено період з 2000-2010 рр., що яскраво ілюструє різке зростання кількісних обсягів світового ринку фінансових послуг, що і стало наслідком впливу чинників глобальної нестабільності. Встановлено, що поточні темпи структурних трансформацій світового імпорту фінансових послуг були однаковими протягом досліджуваного періоду, в той час, як базові темпи структурних трансформацій сегментів світового ринку фінансових послуг коливалися у межах від 39% до 84%. Відмінний характер динаміки структурних трансформацій спостерігається за експортом, зокрема показник базових темпів структурних трансформацій за експортом менш волатильний, аніж за імпортом. Тобто, імпорт фінансових послуг змінював свою географічну структуру хаотичніше та більшими темпами, що пояснюється зростанням внутрішніх секторів фінансових послуг у середині географічних сегментів і орієнтацією країн світу на міжнародні ринки фінансових послуг.

4. Розвиток світового ринку фінансових послуг протягом 1980-2010 рр. був динамічним, що проявляється через постійну зміну рівнів первинних динамічних рядів, при цьому, поряд із динамічністю їм була притаманна інерційність: зберігається механізм формування явищ і характер розвитку (темпи, напрям, коливання). Світовому експортові фінансових послуг загалом, як і експорту ФП основних географічних сегментів, притаманна циклічна динаміка приросту; це є свідченням того, що динаміка світового експорту фінансових послуг характерна циклічними коливаннями (із різною довжиною циклу, здебільшого, 3 роки і 1 рік). Загальна системна динаміка світового ринку фінансових послуг і його структурних компонентів (географічних сегментів) є трендостійкою і має комплексну, несиметричну, волатильну структуру внутрішньої динаміки з різними траєкторіями розвитку.

5. Сегментування світового ринку фінансових послуг, за критерієм подібності динаміки розвитку груп країн, що базоване на агломеративному методі кластерного аналізу стосовно таких ознак стабільності секторів, як: середньорічна зміна частки експорту фінансових послуг у сукупному експорті послуг країни та середньорічна зміна частки імпорту фінансових послуг у сукупному імпорті послуг країни, дало змогу отримати просторову географічну структуру динаміки світового ринку фінансових послуг за критеріями експорто- та імпорто-орієнтованості країн на світовому ринку фінансових послуг, що може бути використано для виявлення зон прояву глобальної нестабільності.

6. Ринок фінансових послуг України розвивається синхронно із світовим ринком, що пов'язано зі зниженням вхідних бар'єрів на внутрішньому ринку, наявністю обмежень стосовно операцій щодо руху капіталу, високим рівнем оподаткування і низькою інвестиційною привабливістю країни. Динаміка зміни зовнішньої торгівлі фінансовими послугами України є нелінійною монотонно спадною і більше залежною від дебету (імпорту) фінансових послуг в Україну. Збереження цих тенденцій може призвести до перетворення України на чистого імпортера міжнародних фінансових послуг та в свою чергу до зменшення рівня фінансової безпеки країни.

7. Визначено передумови формування ефективного ринку фінансових послуг в Україні, що включають вдосконалення його функціональної та об'єктної структури. Удосконалення вітчизняного законодавства стосовно фінансових послуг пропонується здійснювати, орієнтуючись на трактування фінансових послуг такими міжнародними організаціями як МВФ, СОТ, ЮНКТАД, ООН. Уточнені стратегічні пріоритети розвитку ринку фінансових послуг в Україні через ідентифікацію та гармонізацію інституційних, організаційних та нормативних змін, необхідних для його інтеграції у глобальний нестабільний фінансовий простір з одного боку, і створення платоспроможної клієнтської бази, зокрема потужного інвестиційного сегменту, для постачальників фінансових послуг – з іншого, та подальшого розвитку адекватної сучасним реаліям системи державного регулювання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дисертації Публікації у наукових фахових виданнях:

1. Войтенко О. М. Еволюція теорій розвитку та функціонування фінансових ринків в умовах глобальних дисбалансів / О. М. Войтенко // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 262 : В 12 т. – Т. VI. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2010. – С. 1449–1459 (0,73 д.а.).
2. Войтенко О. М. Світ після кризи: трансформація міжнародної фінансової архітектури / О. М. Войтенко // Наука молода. Збірник наукових праць молодих вчених ТНЕУ. Випуск № 13. – Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – С. 82–87 (0,56 д.а.).
3. Войтенко О. М. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку фінансових послуг України / О. М. Войтенко // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острог : Острозька академія, 2010. – Випуск 15. – С. 382–389 (0,38 д.а.).
4. Войтенко О.М. Актуальні питання сучасного розвитку міжнародного ринку фінансових послуг / О. М. Войтенко // Економічний простір : Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2011. – № 46. – С. 5–12 (0,39 д.а.).
5. Войтенко О. М. Функціонування міжнародного ринку фінансових послуг в умовах глобальних економічних реалій / О. М. Войтенко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. – Випуск 30. – Суми : ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», 2010. – С. 86–93 (0,41 д.а.).
6. Войтенко О. М. Нові виклики для державного регулювання ринку фінансових послуг України в умовах глобальної нестабільності / О. М. Войтенко // Наука й економіка: Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – Випуск 1 (21). – 2011. – С. 10–18 (0,64 д.а.).
7. Сохацька О. М. Глобальні дисбаланси у світовій економіці: основні ідеї та гіпотези / О. М. Сохацька, О. М. Войтенко // Історія народного господарства та економічної думки України : зб. наук. праць. Випуск 43 ; Відп. ред. В. В. Небрат. – К. : ДУ «Інс-т економіки та прогнозування НАН України», 2010. – С. 202–212 (0,59 д.а.). (Особистий внесок – 0,29 д.а.: проаналізовано формування фінансової складової глобальних дисбалансів у контексті розвитку світової економіки.)

Опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Voytenko O.M. Influence of macroeconomic instability is on functioning of international market of bank services / O.M. Voytenko // Збірник наукових праць «Nauka I Studia» (Polska). Economics. – 2011. – №8(39). – Р. 67-74 (0,33 д.а.).
9. Войтенко О. М. Банківські кризи: сутність та особливості прояву / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Научная мысль информационного века 2010» (Польща, 07-15 березня 2010 р.). – С. 5–8 (0,22 д.а.).

10. Войтенко О. М. Проблеми та перспективи розвитку світової фінансової системи після кризи 2007-2009 років / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Наука и образование» (Чехія, 2010). – С. 62–65 (0,22 д.а.).
11. Войтенко О. М. Фінансовий супермаркет як стратегія розвитку міжнародних фінансових посередників / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Україна в системі міжнародної економіки», Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – С. 23–25 (0,18 д.а.).
12. Войтенко О. М. Економічна криза як елемент сучасної фінансової глобалізації / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей III міжнародної конференції молодих вчених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід», Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – С. 25–29 (0,17 д.а.).
13. Войтенко О. М. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку фінансових послуг України / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей III міжнародної науково-практичної конференції «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики», Львів : Львівська політехніка, 2010. – С. 64–66 (0,20 д.а.).
14. Войтенко О. М. Фінансова складова проблеми глобальних дисбалансів / О. М. Войтенко // Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции «Современные направления теоретических и практических исследований 2010». Том 12. Экономика. – Одесса : Черноморье, 2010. – С. 22–24 (0,15 д.а.).
15. Войтенко О. М. Ринок фінансових послуг і його місце в структурі фінансового ринку / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей VI міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації», Тернопіль : ТНЕУ, 2009. – Частина 2. – С. 48–49 (0,11 д.а.).
16. Войтенко О. М. Трансформація міжнародної фінансової системи в умовах глобальної економічної кризи / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей VII міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації», Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – Частина 1. – С. 31–32 (0,11 д.а.).
17. Войтенко О. М. Реалії функціонування світової фінансової системи: криза довіри / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей міжнародної наукової конференції молодих вчених «Формування нового світового економічного порядку», Тернопіль : ТНЕУ, 2009. – С.147–149 (0,11 д.а.).
18. Voytenko O. M. Transformation: building a new image of the financial services industry / O. M. Voytenko / Матеріали за VI Міжнародна научна практична конференція «Образование и наука» (Софія, 2010)». – С. 72–75 (0,27 д.а.).
19. Войтенко О. М. Світова фінансова криза як багатофакторний феномен / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей II міжнародної конференції молодих вчених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід», Тернопіль : ТНЕУ, 2009. – С. 161–162 (0,11 д.а.).
20. Войтенко О.М. Актуальні питання сучасного розвитку міжнародного ринку фінансових послуг / О. М. Войтенко // Економічний простір : Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2011. – № 46. – С. 5–12 (0,12 д.а.).
21. Войтенко О. М. Перспективи розвитку ринку фінансових послуг України в умовах глобальних економічних реалій / О. М. Войтенко // Збірник тез доповідей VIII міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації», Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – Частина 1. – С. 31–32 (0,11 д.а.).
22. Войтенко О. М. Особливості розвитку вітчизняного ринку небанківських послуг у післякризовий період / О. М. Войтенко // Матеріали VII всеукраїнської науково-практичної конференції «Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність». – К. : КПІ, 2010. – С. 247–287 (0,12 д.а.).

23. Войтенко О. М. Міжнародний досвід створення мегарегулятора на фінансовому ринку / О. М. Войтенко // Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід. Тези доповідей IV міжнародної конференції молодих вчених і студентів. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2011. – С. 45–46 (0,08 д.а.).

24. Войтенко О. М. Аналіз інтенсивності розвитку світового ринку фінансових послуг / О. М. Войтенко // Економічні процеси глобалізації у кризовий і посткризовий періоди в Україні: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 17-18 червня 2011 р. – К. : Нова економіка, 2011. – С. 8–10 (0,14 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Войтенко О.М. Трансформація світового ринку фінансових послуг в умовах глобальної нестабільності. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Тернопіль, 2012.

Досліджено теоретичні основи функціонування світового ринку фінансових послуг, визначено вплив глобальної нестабільності на процеси трансформації цього ринку й узагальнено чинники його трансформації. Оцінено динаміку розвитку світового ринку фінансових послуг, проаналізовано трансформації цього ринку за географічними сегментами, виявлено просторову нерівномірність динаміки світового ринку фінансових послуг. Ідентифіковано передумови формування інфраструктури ринку фінансових послуг України, розроблено пропозиції щодо визначення стратегічних пріоритетів розвитку ринку фінансових послуг України та напрямів реалізації національної стратегії розбудови вітчизняного ринку фінансових послуг в умовах інтеграції його у світовий.

Запропоновано сформуванню функціональну та об'єктну структури ринку фінансових послуг України, що дало б змогу забезпечити ефективну взаємодію конкурентоспроможних постачальників-продавців фінансових послуг (банків; поштової системи; кредитних, мікрофінансових організацій; спеціалізованих фінансових організацій та компаній, роздрібних постачальників, операторів мобільного зв'язку; Інтернет-провайдерів, операторів електронних платіжних систем і емітентів електронних грошей тощо).

Ключові слова: послуга, фінансова послуга, ринок фінансових послуг, нестабільність, глобалізація, стратегія розвитку ринку.

АННОТАЦИЯ

Войтенко А.Н. Трансформация мирового рынка финансовых услуг в условиях глобальной нестабильности. - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. – Тернопольский национальный экономический университет Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины, Тернополь, 2012.

Исследованы теоретические основы функционирования мирового рынка финансовых услуг, определено влияние глобальной нестабильности на процессы трансформации этого рынка и обобщены факторы его трансформации. Оценено динамику развития мирового рынка финансовых услуг, проанализированы трансформации этого рынка по географическим сегментам, выявлена пространственная неравномерность динамики мирового рынка финансовых услуг.

Формирование финансово дееспособной клиентской базы для субъектов рынка финансовых услуг предлагается рассматривать через комплексную способность потребителя разобраться в особенностях и условиях предлагаемой финансовой услуги (финансовая грамотность), умение применять существующие знания на практике, готовность нести всю полноту ответственности за принятое решение. Предложено содержание программы повышения финансовой грамотности населения, что является комбинацией двух элементов – общей финансовой и правовой

грамотности и специальных умений. Приоритетом программы повышения финансовой грамотности предложено выбрать работу с информационными посредниками, задача которых состоит в донесении сообщений до целевой аудитории. Следует выстраивать двухуровневую информационную модель (мероприятие – информационный посредник – потребитель информации).

Идентифицированы предпосылки формирования инфраструктуры рынка финансовых услуг Украины, разработаны предложения по определению стратегических приоритетов развития рынка финансовых услуг Украины и направлений реализации национальной стратегии развития отечественного рынка финансовых услуг в условиях интеграции его в мировой.

Предложено сформировать функциональную и объектную структуры рынка финансовых услуг Украины, что позволило бы обеспечить эффективное взаимодействие конкурентоспособных поставщиков-продавцов финансовых услуг (банков; почтовой системы; кредитных, микрофинансовых организаций; специализированных финансовых организаций и компаний, розничных поставщиков, операторов мобильной связи; Интернет-провайдеров, операторов электронных платежных систем и эмитентов электронных денег и т.д.).

Ключевые слова: услуга, финансовая услуга, рынок финансовых услуг, нестабильность, глобализация, стратегия развития рынка.

ANNOTATION

Voitenko O.M. Transformation of the Global Financial Market of Services Under the Global Unstable Conditions. – Manuscript.

Thesis for the candidate's degree in economic sciences, specialty 08.00.02 - the world economy and international economic relations. – Ternopil National Economic University Ministry of Education and Science, Young and Sport of Ukraine, Ternopil, 2012.

The theoretical basis of the world market of financial services functioning is researched. The influence of global instability on the processes of transformation of this market is determined and the factors of its transformation are generalized.

The dynamics of the global financial market of services is estimated, the transformation of this market by geographical segments is analyzed, uneven spatial dynamics of global financial market of services is detected. The preconditions of the Ukrainian financial services market infrastructure are identified, and proposals for the strategic priorities of the Ukrainian financial services market are made. The directions of the national development of domestic financial market of services in terms of its integration into the world market are developed.

It is proposed to form a functional and object structure of the Ukrainian financial market of services, which would give an opportunity to provide an effective interaction of competitive suppliers-sellers of financial services (banks, postal systems, credit and micro-finance organizations, specialized financial institutions and companies, retail vendors, mobile operators' communications, Internet service providers, operators of electronic payment systems and electronic money, etc.).

Keywords: service, financial services, financial services market, instability, globalization, market development strategy.